

การศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการอ้างอิงของบทความในวารสารแบบบอกรับสมาชิกกับวารสารแบบเปิดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2557-2566

ทิพวรรณ สุขรวัย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบอัตราการได้รับการอ้างอิงของบทความในวารสารแบบบอกรับสมาชิก (Subscription) และวารสารแบบเปิด (Open Access) ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติของฐานข้อมูล Scopus ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2566 (10 ปี) ใน 3 กลุ่มสาขาวิชาคือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 8 สาขาวิชา กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 13 สาขาวิชา และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 6 สาขาวิชา รวมทั้งหมด 27 สาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่าวารสารแบบบอกรับสมาชิก มีอัตราการได้รับการอ้างอิงสูงกว่าวารสารแบบเปิด ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาเรียงตามลำดับ คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้วยวารสารแบบบอกรับสมาชิกมีค่า Impact Factor สูง มีกระบวนการ Peer review ที่เข้มงวดส่งผลให้บทความที่ตีพิมพ์มีคุณภาพสูง ทำให้นักวิจัยนิยมใช้อ้างอิงเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผลงานของตนเอง ในขณะที่วารสารแบบเปิดได้รับการอ้างอิงสูงกว่าในบางสาขาเนื่องจากสามารถเข้าถึงบทความได้รวดเร็วส่งผลให้ถูกอ้างอิงได้เร็วขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยตั้งนี้ นักวิจัยควรพิจารณาเลือกวารสารสำหรับการตีพิมพ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของงานวิจัยและเป้าหมายของการเผยแพร่ ให้ความสำคัญทั้งคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และระดับการเข้าถึงของกลุ่มผู้อ่าน ในระดับมหาวิทยาลัยควรมีนโยบายส่งเสริมการตีพิมพ์ในวารสารทั้ง 2 ประเภทอย่างสมดุล ส่งเสริมการเข้าถึงฐานข้อมูลวิชาการ และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสาร ในระดับห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบผสมผสาน เพื่อรองรับการเข้าถึงวารสารทั้งแบบบอกรับสมาชิกและแบบเปิด พร้อมทั้งจัดบริการให้คำปรึกษา ส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูล และพัฒนาคลังข้อมูลดิจิทัลของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบ ตลอดจนดำเนินการประเมินผลและปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การอ้างอิงบทความ; วารสารแบบบอกรับสมาชิก; วารสารแบบเปิด; Scopus; วารสารวิชาการ; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹บรรณารักษ์หัวหน้างานห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, e-mail: tippawan.k@cmu.ac.th

Comparison of Citation Rates Between Subscription and Open Access in International Academic Journals of Chiang Mai University from 2014 to 2023

Tippawan Sookruay¹

Abstract

This study examines the citation rates of articles published by Chiang Mai University in subscription-based and open access journals indexed in the Scopus database from 2014 to 2023, covering 27 subject areas across Health Sciences, Science and Technology, and Humanities and Social Sciences. The results show that subscription journals consistently received higher citation rates across all subject groups, high Impact Factor, and rigorous peer-review processes, which enhance article quality and academic credibility. However, open access journals showed higher citation rates in certain fields due to faster accessibility, enabling quicker dissemination. From an information science perspective, these findings highlight the importance of strategic journal selection that considers research goals, accessibility, and audience reach. Institutions should promote balanced support for both publishing models, improve access to academic databases, and provide training on journal quality evaluation. University libraries have a vital role in this process through the development of hybrid collections, advisory services, digital repository enhancement, and the promotion of information literacy. Continuous evaluation and improvement of library services are essential to advancing scholarly communication in the evolving academic publishing landscape.

Keywords: Article citations, Subscription journals, Open access journals, Scopus, Academic journals of Chiang Mai University

---

¹ Head of Faculty of Associated Medical Sciences Library (Librarian), Chiang Mai University Library, e-mail: tippawan.k@cmu.ac.th

TLA Research Journal: ISSN: 3027-6799 (Online)

Received: Apr 25, 2025; Revised: Jun 4, 2025; Accepted: Jun 4, 2025

บทนำ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการนับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์ความรู้และพัฒนางานวิชาการ ในปัจจุบันวารสารมีการตีพิมพ์บทความ 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ วารสารแบบบอกรับสมาชิก (Subscription) ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าถึงบทความได้โดยมีค่าใช้จ่ายในการสมัครสมาชิก และวารสารแบบเปิด (Open Access) ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าถึงและดาวน์โหลดบทความได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ด้วยข้อจำกัดด้านการเข้าถึงของวารสารแบบบอกรับสมาชิกจึงทำให้วารสารแบบเปิดได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สำนักพิมพ์หลายแห่งปรับเปลี่ยนนโยบายการเผยแพร่บทความให้เป็นแบบเปิดมากขึ้น แม้ว่าการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารแบบเปิดจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Article Processing Charge: APC) ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากนักวิจัยหรือหน่วยงานต้นสังกัด แต่การเลือกตีพิมพ์ในวารสารแบบเปิดยังคงเป็นที่นิยม เนื่องจากช่วยเพิ่มโอกาสให้ผลงานเป็นที่รู้จักในวงกว้างและถูกนำไปอ้างอิงมากขึ้น (Chulalongkorn University Academic Resources Center, 2023; Tinamas, 2020, Springer Nature, 2021)

อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่อง Open Access Citation Advantage หรือข้อได้เปรียบด้านการอ้างอิงของบทความในวารสารแบบเปิดยังคงเป็นที่ถกเถียงในวงวิชาการ บางงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าบทความที่เผยแพร่แบบเปิดได้รับอัตราการอ้างอิงสูงกว่า ในขณะที่บางงานวิจัยพบว่าวารสารแบบบอกรับสมาชิกได้รับอัตราการอ้างอิงสูงกว่า และผลการศึกษางานวิจัยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ หรือขึ้นอยู่กับสาขาวิชาการที่ศึกษา (Sarawudecha, 2021; Srinakharinwirot University Library, 2021, Haug, 2019; Antelman, 2017) นอกจากนี้ สำนักพิมพ์หลายแห่งยังมีแนวโน้มขยายการเผยแพร่บทความแบบเปิดเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นที่น่ายินดีว่าการเพิ่มขึ้นดังกล่าวส่งผลถึงจำนวนการอ้างอิงหรือไม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับอัตราการได้รับอ้างอิงของบทความระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิกและวารสารแบบเปิด การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีวิเคราะห์บรรณานุกรม (Bibliometric Analysis) (Donthu et al., 2021) เพื่อศึกษารูปแบบการตีพิมพ์และอัตราการได้รับการอ้างอิงของบทความในวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิดที่เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ จากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2566 (ระยะเวลา 10 ปี) โดยครอบคลุม 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะต่อการพัฒนาและยกระดับการตีพิมพ์ผลงานวิชาการของนักวิจัย ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกวารสารที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับการอ้างอิงและวางแผนกลยุทธ์การเผยแพร่ผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งเสริมบทบาทของห้องสมุดในฐานะผู้สนับสนุนการวิจัย ทั้งในด้านการให้คำปรึกษาและการพัฒนาบริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักวิจัยได้อย่างตรงประเด็น ในระดับมหาวิทยาลัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสนับสนุนการตีพิมพ์ และการส่งเสริมให้บุคลากรเผยแพร่ผลงานในแหล่งที่มีโอกาสได้รับการอ้างอิงสูง ซึ่งช่วยยกระดับศักยภาพการแข่งขันทางวิชาการในระดับนานาชาติ (Wiley, 2022)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบอัตราการได้รับการอ้างอิงของบทความในวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติของฐานข้อมูล Scopus ใน 3 กลุ่มคือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาการเปรียบเทียบอัตราการได้รับการอ้างอิงของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ ระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด โดยกำหนดดังนี้ 1.ต้องเป็นบทความของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติในฐานข้อมูล Scopus 2.การศึกษาครอบคลุมระยะเวลา 10 ปี (2557-2566) 3.ศึกษาตามกลุ่มวารสารจำนวน 27 สาขาวิชา จำแนกเป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Health Sciences) จำนวน 8 สาขาวิชา กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology) จำนวน 13 สาขาวิชา และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Humanities and Social Sciences) จำนวน 6 สาขาวิชา 4. แต่ละกลุ่มสาขาวิชา สืบค้นการอ้างอิงของบทความออกเป็น 2 ประเภท คือวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด

วิธีวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สืบค้นจำนวนบทความของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จากเขตข้อมูล Affiliations = Chiang Mai University ในฐานข้อมูล Scopus แยกตามกลุ่มสาขาวิชา เป็น 3 กลุ่มสาขาวิชา (Elsevier, 2024) รวมทั้งหมด 27 สาขาวิชา ได้แก่ (สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2567)

1.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ทั้งหมด 8 สาขาวิชา ประกอบด้วย Medicine, Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics, Nursing, Health Professions, Dentistry, Neuroscience, Veterinary, Immunology and Microbiology

1.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งหมด 13 สาขาวิชา ประกอบด้วย Agricultural and Biological Sciences, Biochemistry, Genetics and Molecular Biology, Engineering, Materials Science, Physics and Astronomy, Computer Science, Mathematics, Earth and Planetary Sciences, Energy, Environmental Science, Chemical Engineering, Chemistry, Multidisciplinary

1.3 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งหมด 6 สาขาวิชา ประกอบด้วย Social Sciences, Business, Management and Accounting, Decision Sciences, Arts and Humanities, Economics, Econometrics and Finance, Psychology

2. คัดเลือกเฉพาะบทความโดยใช้เกณฑ์การคัดกรอง Document Type = Article

3. คัดเลือกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2566 (10 ปี) โดยใช้เกณฑ์การคัดกรอง Year = 2014-2023

4. สืบค้นการอ้างอิงของบทความ (Citation Over View) ดังนี้

4.1 สืบค้นการอ้างอิงของบทความที่สาขาวิชาจำนวน 27 สาขาวิชา

4.2 สืบค้นการอ้างอิงของบทความข้อ 4.1 ออกเป็น 2 ประเภท คือ วารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์จำนวนการอ้างอิงต่อบทความจึงได้ใช้ตัวชี้วัดทางบรรณานุกรม (Bibliometric Indicator) ที่เรียกว่า **Citations per Article (CPA)** หมายถึง ค่าเฉลี่ยของจำนวนการอ้างอิงที่บทความได้รับในช่วงเวลาที่กำหนด สามารถใช้เพื่อประเมินผลกระทบเชิงวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรม (Elsevier, 2023) โดยการวัดจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่บทความถูกอ้างอิง โดย CPA ที่สูงหมายความว่าบทความนั้นๆ ถูกอ้างอิงบ่อยครั้ง บ่งชี้ถึงคุณภาพ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของงานวิจัย วิธีการคำนวณ โดยนำจำนวนการอ้างอิงรวมของบทความทั้งหมดหารด้วย จำนวนบทความทั้งหมดที่ตีพิมพ์ ใช้เพื่อเปรียบเทียบ คุณภาพของบทความในสาขาวิชาต่างๆ ใช้ประเมินวารสารว่ามีอัตราการอ้างอิงสูงหรือต่ำ (University of Virginia Library, 2024)

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ} \quad \text{CPA} = \frac{\text{Total Citations}}{\text{Total Articles Published}}$$

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยแยกตาม 3 กลุ่มสาขาวิชา พบว่าวารสารแบบบอกรับสมาชิก มีอัตราการได้รับการอ้างอิง (CPA) สูงกว่าวารสารแบบเปิด ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาเรียงตามลำดับ คือ 1) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 3) กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนบทความ จำนวนการอ้างอิง และ Citations per Article - CPA ของการอ้างอิงบทความระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี ค.ศ. 2014-2023

Subject	Subscription			Open Access		
	Article	Citation	CPA	Article	Citation	CPA
Agricultural and Biological Sciences	1,279	17,605	13.76	968	12,101	12.50
Biochemistry, Genetics and Molecular Biology	1,238	12,926	10.44	895	9,337	10.43
Chemical Engineering	439	6,934	15.79	304	2,981	9.81
Chemistry	1,251	14,798	11.83	419	4,068	9.71
Computer Science	302	3,891	12.88	395	2,655	6.72
Earth and Planetary Sciences	149	2,254	15.13	68	430	6.32
Energy	270	3,913	14.49	215	1,870	8.70

Subject	Subscription			Open Access		
	Article	Citation	CPA	Article	Citation	CPA
Engineering	951	11,285	11.87	397	3,003	7.56
Environmental Science	594	11,010	18.54	504	4,139	8.21
Materials Science	1,390	15,784	11.36	344	3,297	9.58
Mathematics	849	4,096	4.82	337	2,154	6.39
Multidisciplinary	155	462	2.98	558	6,608	11.84
Physics and Astronomy	1,296	12,922	9.97	215	1,853	8.62
Total	10,163	117,880	11.60	5,619	54,496	9.70

จากตารางที่ 1 พบว่าเมื่อนำผลจำนวนบทความและจำนวนการอ้างอิง มาวิเคราะห์อัตราค่าการได้รับการอ้างอิง CPA พบว่าผลการศึกษาค่า CPA ในภาพรวมของวารสารแบบบอกรับสมาชิก สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Environmental Science (CPA=18.54) รองลงมาคือ Chemical Engineering (CPA=15.79) ถัดมาคือ Earth and Planetary Sciences (CPA=15.13) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Multidisciplinary (CPA=2.98) เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวารสารแบบเปิด พบว่าสาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Agricultural and Biological Sciences (CPA=12.50) รองลงมาคือ Multidisciplinary (CPA=11.84) ถัดมาคือ Biochemistry, Genetics and Molecular Biology (CPA=10.43) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Earth and Planetary Sciences (CPA=6.32)

2. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนบทความ จำนวนการอ้างอิง และ CPA ของการอ้างอิงบทความระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพปี ค.ศ. 2014-2023

Subject	Subscription			Open Access		
	Article	Citation	CPA	Article	Citation	CPA
Dentistry	171	1,168	6.83	36	248	6.89
Health Professions	200	683	3.42	157	837	5.33
Immunology and Microbiology	426	5,334	12.52	386	4,264	11.05
Medicine	1,956	19,378	9.91	1,740	14,534	8.35
Neuroscience	95	1,574	16.57	88	919	10.44
Nursing	294	2,402	8.17	140	900	6.43
Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics	447	5,037	11.27	419	3,210	7.66
Veterinary	247	1,624	6.57	203	1,085	5.34
Total	3,836	37,200	9.70	3,169	25,997	8.20

จากตารางที่ 2 พบว่าเมื่อนำผลจำนวนบทความและจำนวนการอ้างอิง มาวิเคราะห์อัตราการใช้การอ้างอิง CPA พบว่าผลการศึกษา CPA ในภาพรวมของวารสารแบบบอกรับสมาชิก สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Neuroscience (CPA=16.57) รองลงมาคือ Immunology and Microbiology (CPA=12.52) ถัดมาคือ Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics (CPA=11.27) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Health Professions (CPA=3.42) เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวารสารแบบเปิด พบว่าสาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Immunology and Microbiology (CPA=11.05) รองลงมาคือ Neuroscience (CPA=10.44) ถัดมาคือ Medicine (CPA=8.35) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Health Professions (CPA=5.33)

3. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

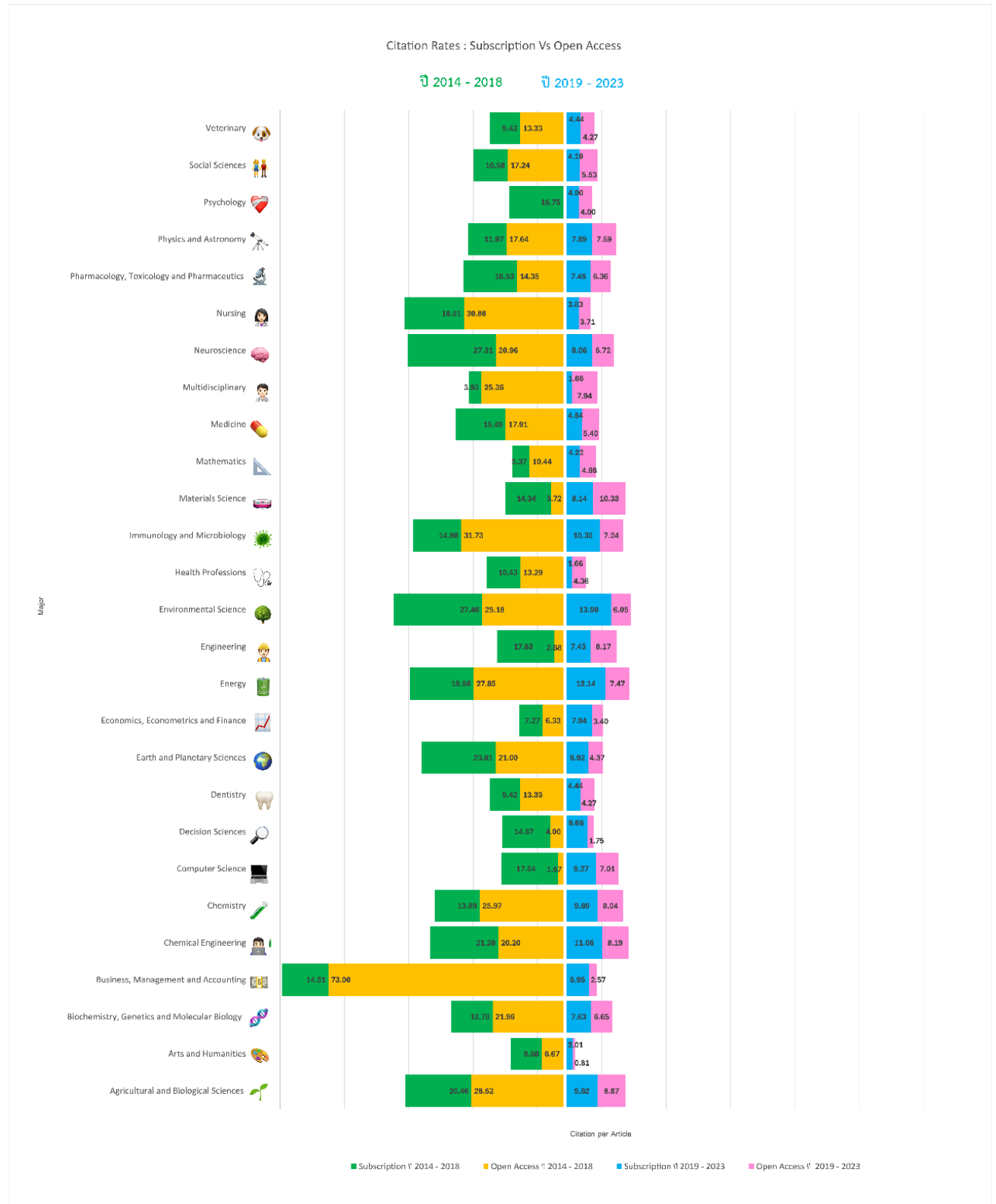
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนบทความ จำนวนการอ้างอิง และ CPA ของการอ้างอิงบทความระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปี ค.ศ. 2014-2023

Subject	Subscription			Open Access		
	Article	Citation	CPA	Article	Citation	CPA
Arts and Humanities	116	385	3.32	24	37	1.54
Business, Management and Accounting	217	2,304	10.62	38	168	4.42
Decision Sciences	59	639	10.83	29	53	1.83
Economics, Econometrics and Finance	126	963	7.64	41	157	3.83
Psychology	85	646	7.60	28	112	4.00
Social Sciences	477	3,239	6.79	336	2,291	6.82
Total	1,080	8,176	7.57	496	2,818	5.68

จากตารางที่ 3 พบว่าเมื่อนำผลจำนวนบทความและจำนวนการอ้างอิง มาวิเคราะห์อัตราการใช้การอ้างอิง CPA พบว่าผลการศึกษา CPA ในภาพรวมของวารสารแบบบอกรับสมาชิก สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Decision Sciences (CPA=10.83) รองลงมาคือ Business, Management and Accounting (CPA=10.62) ถัดมาคือ Economics, Econometrics and Finance (CPA=7.64) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Arts and Humanities (CPA=3.32) เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวารสารแบบเปิด พบว่า สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Social Sciences (CPA=6.82) รองลงมาคือ Business, Management and Accounting (CPA=4.42) ถัดมาคือ Psychology (CPA=4.00) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Arts and Humanities (CPA=1.54)

4. สรุป CPA ประเภทวารสาร จำแนกตาม 27 สาขาวิชา

แผนภูมิที่ 1 แสดงสรุป CPA ระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ในภาพรวมตามกลุ่มวารสาร 27 สาขาวิชา จำนวน 2 ช่วงๆ ละ 5 ปี คือปี ค.ศ. 2014-2018 และปี ค.ศ. 2019-2023

จากแผนภูมิที่ 1 พบว่า 27 สาขาวิชาในภาพรวม วารสารแบบบอกรับสมาชิก ในช่วงปี ค.ศ. 2014-2018 สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Environmental Science (CPA=27.46) รองลงมาคือ Neuroscience (CPA=27.31) ถัดมาคือ Earth and Planetary Sciences (CPA=23.01) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Multidisciplinary (CPA=3.93) และในช่วงปี ค.ศ. 2019-2023 สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Environmental Science (CPA=13.90) รองลงมาคือ Energy (CPA=12.14) ถัดมาคือ Chemical Engineering (CPA=11.06) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Multidisciplinary (CPA=1.66)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวารสารแบบเปิด ในช่วงปี ค.ศ. 2014-2018 สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Business, Management and Accounting (CPA=73.00), รองลงมาคือ Immunology and Microbiology (CPA=31.73) ถัดมาคือ Nursing (CPA=30.86) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Computer Science (CPA=1.57) และในช่วงปี ค.ศ. 2019-2023 สาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดเรียงตามลำดับคือ Materials Science (CPA=10.33), รองลงมาคือ Agricultural and Biological Sciences (CPA=8.87) ถัดมาคือ Chemical Engineering (CPA=8.19) และสาขาวิชาที่น้อยที่สุดคือ Arts and Humanities (CPA=0.81)

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบอัตราการได้รับอ้างอิงของบทความระหว่างวารสารแบบบอกรับสมาชิก และวารสารแบบเปิด ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภาพรวมทั้ง 3 สาขาวิชา พบว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่า CPA สูงสุด โดยในภาพรวมของวารสารแบบบอกรับสมาชิก สูงที่สุดคือ 11.66 และพบว่าภาพรวม CPA วารสารแบบเปิด คือ 9.70

ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิด หรือผลการศึกษาของ Haug (2019), Langham-Putrow et al. (2021), และ Momeni et al. (2021) ในประเด็นต่อไปนี้เป็นคือ ชื่อเสียงของวารสารและค่า Impact Factor สูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นักวิจัยใช้พิจารณาในการเลือกอ้างอิงบทความเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยของตนเอง (Springer Nature, 2021; Wiley, 2022) คุณภาพของวารสารและความเข้มงวดทางวิชาการ ด้วยกระบวนการ Peer Review ที่เข้มงวด ส่งผลถึงคุณภาพของแหล่งอ้างอิงให้บทความที่ได้รับการตีพิมพ์มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะในสาขาเชิงลึก (Haug, 2019; Momeni et al., 2021) การยอมรับในทางวิชาการ โดยเฉพาะในสาขาที่มีการแข่งขันสูง มีความต้องการข้อมูลที่เชื่อถือได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Sarawudecha, 2021; Srivastav, 2020) การเข้าถึงฐานข้อมูลเฉพาะทางและสิทธิ์ของสถาบัน มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยสามารถเข้าถึงวารสาร Subscription ได้อย่างสะดวกผ่านฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับ เช่น Scopus และ Web of Science (Elsevier, 2024; Office of Academic Resources, Chulalongkorn University, 2023) และการสนับสนุนจากสำนักพิมพ์วิชาการชั้นนำ วารสาร Subscription ส่วนใหญ่ได้รับการจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์วิชาการระดับโลก เช่น Elsevier, Springer และ Wiley ซึ่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ ความแพร่หลาย และการเลือกใช้งานของนักวิจัยทั่วโลก (Springer Nature, 2021; Wiley, 2022)

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology) ที่มีค่า CPA สูงสุดพบว่าอยู่ในกลุ่มวารสารแบบบอกรับสมาชิก เรียงตามลำดับดังนี้ **Environmental Science** (CPA=18.54) รองลงมาคือ **Chemical Engineering** (CPA=15.79) ถัดมาคือ **Earth and Planetary Sciences** (CPA=15.13) จากผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนถึงความเชื่อมั่นของนักวิจัยที่มีต่อวารสารประเภทนี้ทั้งในด้านคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และระบบการตรวจสอบบทความที่เข้มงวด (Haug, 2019; Langham-Putrow et al., 2021) ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Eger et al. (2021) ที่พบว่าความเข้มข้นของข้อมูลและกระบวนการตรวจสอบเชิงลึกยังคงทำให้วารสาร Subscription ได้รับการอ้างอิงเฉลี่ยสูง ประกอบกับงานวิจัยของ Sarawudecha, (2021) ที่พบว่า Chemical Engineering เน้นความแม่นยำในการประยุกต์ใช้งานวิศวกรรม มีระบบ Peer review ที่เข้มงวด เป็นที่ยอมรับในระดับอุตสาหกรรมและวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่า บทความที่ลงเผยแพร่ในสาขาวิชา Earth and Planetary Sciences มาจากการสนับสนุนขององค์กรระหว่างประเทศ และใช้เป็นฐานข้อมูลในการอ้างอิงที่สำคัญทั่วโลก (Momeni et al., 2021)

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่า CPA ในภาพรวมวารสารแบบบอกรับสมาชิก สูงที่สุดคือ 9.70 และพบว่าภาพรวม CPA วารสารแบบเปิด คือ 8.20 เมื่อพิจารณาสาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดพบว่าอยู่ในกลุ่มวารสารแบบบอกรับสมาชิก เรียงตามลำดับดังนี้ **Neuroscience** (CPA = 16.57) รองลงมาคือ **Immunology and Microbiology** (CPA=12.52) ถัดมาคือ **Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics** (CPA=11.27) ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Haug, (2019) และ Langham-Putrow et al., (2021) ที่พบว่าความต้องการข้อมูลที่มีความแม่นยำสูงและผ่านการตรวจสอบอย่างเข้มงวด วารสาร Subscription ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในฐานข้อมูล Web of Science และ Scopus เป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ผลงาน เนื่องจากมีระบบ Peer review ที่เข้มงวดและมีฐานผู้อ่านเฉพาะทาง และงานวิจัยของ Björk & Solomon (2012), Srivastav (2020) ที่พบว่าสาขาวิชา Immunology and Microbiology เป็นงานทดลองที่ต้องการความน่าเชื่อถือในเชิงวิทยาศาสตร์ และความถูกต้องของข้อมูลเพื่อการทดลองซ้ำได้ ทำให้ผลงานได้รับการอ้างอิงในระดับสูง และยังพบว่าสาขาวิชา Pharmacology, Toxicology and Pharmaceutics ต้องการมาตรฐานความปลอดภัยและคุณภาพสูง มีระบบ Peer review ที่เข้มงวดสร้างความเชื่อมั่นได้ดีในอุตสาหกรรมยา และการตรวจสอบทางวิชาการมีผลต่อการนำงานวิจัยไปใช้ต่อ (Momeni et al., 2021; Antelman, 2017)

กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่า CPA ในภาพรวมวารสารแบบบอกรับสมาชิก สูงที่สุดคือ 7.57 และพบว่าภาพรวม CPA วารสารแบบเปิด คือ 5.68 เมื่อพิจารณาสาขาวิชาที่มีค่า CPA สูงสุดพบว่าอยู่ในกลุ่มวารสารแบบบอกรับสมาชิก เรียงตามลำดับดังนี้ **Decision Sciences** (CPA=10.83) รองลงมาคือ **Business, Management and Accounting** (CPA=10.62) ถัดมาคือ **Economics, Econometrics and Finance** (CPA=7.64) ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Haug, (2019), Momeni et al., (2021) ด้วยเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ต้องอาศัยแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ วารสาร Subscription ซึ่งมีระบบ Peer review ที่ยึดหลักเชิงระเบียบวิธีวิจัยที่เข้มงวด จึงได้รับการอ้างอิงสูงสำหรับในสาขาวิชา Business, Management and Accounting เป็นสาขาวิชาที่ให้ความสำคัญกับการจัดการองค์กร การบริหารธุรกิจ และการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งควรใช้ข้อมูลจากวารสาร Subscription ที่

มี Impact Factor สูง และได้รับความเชื่อถือในแวดวงวิชาการและวิชาชีพ (Björk & Solomon, 2012; Low & Lamb, 2020) นอกจากนี้ยังพบความสอดคล้องในผลการวิจัยของ Haug, (2019), Eger, (2021) ที่พบว่าในสาขาวิชา Economics, Econometrics and Finance เป็นงานวิจัยที่ต้องการมาตรฐานทางวิชาการสูงเพื่อรองรับการใช้ผลวิจัยในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในระดับนานาชาติ ผลการศึกษายังพบว่ามี 3 สาขาวิชา ที่วารสารแบบเปิด (Open Access) มีอัตราการได้รับการอ้างอิงต่อบทความ CPA สูงกว่าวารสารประเภทบอกรับสมาชิก ได้แก่ **Dentistry, Health Professions** และ **Social Sciences** ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด หรือผลการศึกษาของ Antelman (2017), Piowar et al. (2018), และ Tang et al. (2017) ที่พบว่าวารสารแบบเปิดเป็นที่ยอมรับมากกว่าเพราะประเด็นต่อไปนี้ **ความสามารถในการเข้าถึงและเผยแพร่ข้ามสาขาได้อย่างกว้างขวาง** ช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา โดยเฉพาะในงานวิจัยแบบ Multidisciplinary สามารถเข้าถึงบทความได้ง่าย ส่งเสริมการอ้างอิงในวงกว้างโดยไม่จำกัดเฉพาะสมาชิกวารสาร (Antelman, 2017; Björk & Solomon, 2012) **นโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรทุน และ มหาวิทยาลัย:** หน่วยงานระดับนานาชาติ เช่น WHO, NIH, ERC รวมถึงนโยบาย Plan S ส่งเสริมการเผยแพร่งานวิจัยแบบ Open Access โดยเฉพาะงานที่ได้รับทุนวิจัย เพื่อให้เกิดการเผยแพร่อย่างทั่วถึงและเพิ่มอัตราการอ้างอิงในระดับโลก (Haug, 2019; Springer Nature, 2021) **ความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลในสาขาสุขภาพและวิทยาศาสตร์ประยุกต์** งานวิจัยในสาขาวิชาด้านสุขภาพและการแพทย์ มีความจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการดูแลสุขภาพสาธารณะ โดยเฉพาะในบริบทของโรคระบาด วัคซีน และการรักษาทางคลินิก (Loscalzo, 2016; Rodrigues, 2020) **ความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัย** ที่มีระบบเผยแพร่ที่รวดเร็ว และไม่มีข้อจำกัดจากระบบสมาชิก ทำให้งานวิจัยสามารถเข้าถึงและถูกอ้างอิงได้รวดเร็ว (Holmberg et al., 2019) **พฤติกรรมในการเข้าถึงและอ้างอิงที่เปลี่ยนแปลงไป:** การเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น Google Scholar, PubMed และ ResearchGate ทำให้นักวิจัยมีแนวโน้มอ้างอิงบทความที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ทำให้มีโอกาสได้รับการอ้างอิงสูงตามไปด้วย (Piowar et al., 2018) และ **การยกระดับคุณภาพของวารสาร Open Access** ที่มี Impact Factor สูงและได้รับการยอมรับในวงวิชาการ เช่น PLOS ONE, BMJ Open, Nature Communications และ Frontiers ส่งผลให้บทความ Open Access ได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้น (Eger, 2021; Momeni et al., 2021)

นอกจากนั้นผลการศึกษาในภาพรวมยังพบว่าหากแบ่งเวลาออกเป็น 2 ช่วง คือปี ค.ศ. 2014–2018 และ ปี ค.ศ. 2019–2023 พบว่าค่า CPA สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของระบบการเผยแพร่ทางวิชาการในแต่ละรูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ คือในช่วงปี ค.ศ. 2014–2018 วารสารแบบบอกรับสมาชิกมีค่า CPA เฉลี่ยสูงกว่าอย่างชัดเจนในเกือบทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น Environmental Science (CPA = 27.46) และ Neuroscience (CPA = 27.31) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Haug (2019) และ Langham-Putrow et al. (2021) ที่ระบุว่าวารสารในระบบ Subscription มีความได้เปรียบในด้าน Impact Factor กระบวนการพิจารณาบทความที่เข้มงวด (rigorous peer review) และมีฐานผู้อ่านในวงวิชาการที่มั่นคง ส่งผลให้บทความที่เผยแพร่ได้รับความเชื่อถือและมีโอกาสถูกอ้างอิงสูง อย่างไรก็ตาม วารสารแบบเปิด แม้จะมีข้อได้เปรียบด้านการเข้าถึงฟรีโดยไม่ต้องสมัครสมาชิก แต่ค่า CPA ในช่วงเวลาเดียวกันยังคงต่ำกว่าโดยรวม ยกเว้น

บางสาขาที่มีค่าเฉลี่ยสูงผิดปกติ เช่น Business, Management and Accounting (CPA = 73.00) ซึ่งอาจสะท้อนถึงจำนวนบทความที่น้อยแต่ได้รับการอ้างอิงจำนวนมาก ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สามารถสะท้อนแนวโน้มในภาพรวมได้อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาช่วงปี ค.ศ. 2019–2023 พบว่าแนวโน้ม CPA ของวารสารแบบบอกรับสมาชิก ลดลงในเกือบทุกสาขาวิชา เช่น Environmental Science (จาก 27.46 เหลือ 13.90) และ Energy (จาก 22.07 เหลือ 12.14) สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบของการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติ ซึ่งอาจเป็นผลจากจำนวนบทความที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการกระจายตัวของอ้างอิงในวงกว้างมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน วารสารแบบเปิดกลับมีแนวโน้มค่า CPA ที่เพิ่มขึ้นในบางสาขา โดยเฉพาะในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เช่น Materials Science (CPA = 10.33) และ Agricultural and Biological Sciences (CPA = 8.87) ซึ่งบ่งชี้ถึงการยอมรับที่เพิ่มขึ้นต่อวารสารประเภทเปิดในสาขาที่เน้นการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะหรือภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว การเพิ่มขึ้นของค่า CPA ในวารสารแบบเปิดเหล่านี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Piwowar et al. (2018) และ Tang et al. (2017) ที่เสนอว่าวารสารแบบเปิดมีแนวโน้มได้รับการอ้างอิงสูงขึ้นในสาขาที่มุ่งเน้นการเผยแพร่ข้ามสาขาวิชาและการเข้าถึงที่เปิดกว้าง

จากผลการศึกษาในทั้งสองช่วงเวลา ซึ่งให้เห็นว่าแม้วารสารแบบบอกรับสมาชิกจะยังคงมีความได้เปรียบในแง่ของคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการ ซึ่งสะท้อนผ่านค่า CPA ที่สูงกว่าในหลายสาขา แต่บทบาทของวารสารเปิดมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทของสาขาที่ต้องการการเผยแพร่อย่างรวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้นในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัย ในการสนับสนุนการตีพิมพ์บทความวิชาการโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา เพื่อให้การบริหารจัดการและการตัดสินใจในการเลือกวารสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งแนวทางการสนับสนุนเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 แนวทางการสนับสนุนการตีพิมพ์ในวารสารแบบบอกรับสมาชิก

- 1) สนับสนุนงบประมาณตีพิมพ์ จัดสรรทุนหรือค่าใช้จ่ายให้กับนักวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับสูง ซึ่งมักมีค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์หรือค่าธรรมเนียมสูง
- 2) สมัครงานฐานข้อมูลวิชาการให้ครอบคลุมสาขาวิชาหลัก เพื่อให้บุคลากรเข้าถึงฐานข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic databases) เช่น Scopus, Web of Science ได้อย่างครบถ้วน
- 3) สร้างความร่วมมือกับสำนักพิมพ์ เพื่อเจรจาส่วนลดหรือสิทธิพิเศษ เช่น โควตาตีพิมพ์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การจัดสัมมนา
- 4) อบรมและให้คำปรึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการ Peer Review, การประเมินวารสาร (เช่น Impact Factor, h-index), และเทคนิคการเลือกวารสารที่เหมาะสม

5) สร้างแรงจูงใจ เช่นการมอบรางวัลหรือการยกย่องผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Subscription ที่มีผลกระทบสูง เพื่อกระตุ้นนักวิจัยให้มีแรงบันดาลใจมากขึ้น

1.2 แนวทางการสนับสนุนการตีพิมพ์ในวารสารแบบเปิด

1) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนค่า APC สำหรับนักวิจัยที่มีผลงานตี โดยกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน เช่น คุณภาพงาน ผลกระทบที่มหาวิทยาลัยจะได้รับ หรือเกณฑ์วารสารที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

2) พัฒนวารสารแบบเปิดของมหาวิทยาลัย ส่งเสริมการตั้งวารสาร Open Access ภายในมหาวิทยาลัย โดยเน้นมาตรฐานการพิจารณา (Peer Review) ที่เข้มงวด เพื่อสร้างแหล่งเผยแพร่ที่น่าเชื่อถือและสร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย

3) อบรมและให้ความรู้เรื่องวารสารแบบเปิดแนะนำประโยชน์ของ Open Access และเตือนให้ระวังเรื่องวารสารหลอกลวง (Predatory Journals) ที่แฝงตัวมาในรูปแบบ Open Access

4) ให้คำปรึกษาเชิงวิชาการเกี่ยวกับการเลือกวารสารแบบเปิด ที่มีคุณภาพ และการเขียนบทความให้ตรงตามมาตรฐานสากล

5) สร้างแรงจูงใจเช่นเดียวกับวารสารแบบบอกรับสมาชิกโดยเน้นรางวัลสำหรับบทความวารสารแบบเปิด ที่มีผลกระทบหรือได้รับการอ้างอิงสูง

6) ติดตามและประเมินผล โดยติดตาม Citation Impact ของบทความวารสารแบบเปิด เพื่อประเมินผลประสิทธิภาพในการลงทุนของมหาวิทยาลัย

2. ข้อเสนอเสนอแนะต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทเชิงรุกในการจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักวิจัย โดยสามารถจำแนกแนวทางเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

1) จัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบผสมผสาน ใช้ข้อมูลเชิงสถิติเช่น จำนวนการใช้งาน และ Impact Factor เพื่อคัดเลือกวารสารที่ควรสมัครสมาชิก และพิจารณายกเลิกวารสารที่ไม่มีการเข้าถึง

2) สนับสนุนวารสารแบบเปิดสร้างคลังผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย (Institutional Repository) เพื่อให้บทความของนักวิจัยสามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก และลดต้นทุนการเผยแพร่

3) ต่อรองกับสำนักพิมพ์ ใช้ข้อตกลง เช่น Read-and-Publish เพื่อลดค่าธรรมเนียมการเข้าถึง และเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับส่วนงาน

4) ร่วมมือกับเครือข่ายห้องสมุด เพื่อยืมหรือแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศระหว่างกัน เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงโดยไม่ต้องบอกรับด้วยตนเองทั้งหมด

5) ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง วัดผลด้วยตัวชี้วัด เช่น จำนวนการเข้าถึงหรือดาวน์โหลด เพื่อปรับแผนให้ตรงกับความต้องการจริงของผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ

2.2 การให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ

- 1) พัฒนาระบบสืบค้นแบบ Discovery Search ที่สามารถสืบค้นวารสาร Open Access และ Subscription ได้ในการสืบค้นเดียวกัน
- 2) บริการบทความตามคำขอ หากวารสารใดไม่ได้สมัครสมาชิก อาจใช้การชำระเป็นครั้ง (Pay-Per-View) หรือยืมจากห้องสมุดที่อยู่ในความร่วมมือ หรือเครือข่าย
- 3) ให้ความรู้เรื่องวารสารแบบเปิด เช่น การใช้คลังบทความ และให้คำแนะนำการหลีกเลี่ยงวารสารหลอกหลวง (Predatory Journals)
- 4) บริการให้คำปรึกษา ในการคัดเลือกวารสารที่เหมาะสมในการตีพิมพ์ หรือใช้เครื่องมือจัดการบรรณานุกรม เช่น EndNote, Mendeley
- 5) บริการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย วิเคราะห์ตัวชี้วัดบทความ (เช่น h-index, SJR, Altmetric) และช่วยเผยแพร่ผลงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น
- 6) ประเมินและปรับปรุงบริการ โดยสำรวจความต้องการ สำรวจความพึงพอใจ สำรวจความพอใจของผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปปรับปรุงบริการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Antelman, K. (2017). Leveraging the growth of open access in library collection decision making. In: D. M. Mueller (Ed.), **At the helm: Leading transformation** (pp. 411-422). Association of College and Research Libraries.
- Chulalongkorn University Academic Resources Center. (2023). **Open access: The impact on academic publishing in open access journals**. Retrieved from <https://www.thailibrary.in.th/2024/01/25/open-access-4/> [In Thai]
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. and Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. **Journal of Business Research**, 133, 285-296.
- Eger, T., Mertens, A. and Scheufen, M. (2021). Publication cultures and the citation impact of open access. **Managerial and Decision Economics**, 42(8), 1980-1998. <https://doi.org/10.1002/mde.3429>
- Elsevier. (2023). **Scopus metrics overview**. Retrieved from <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>
- Elsevier. (2024). **What are Scopus subject area categories and ASJC codes? Elsevier Service Hub**. Retrieved from https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/12007/c/10547/supporthub/scopus/
- Haug, C. J. (2019). No free lunch—What price Plan S for scientific publishing? **New England Journal of Medicine**, 380(12), 1181-1185. <https://doi.org/10.1056/NEJMms1900864>

- Holmberg, K., Hedman, J., Bowman, T. D., Didegah, F. and Laakso, M. (2019). Do articles in open access journals have more frequent altmetric activity than articles in subscription-based journals? An investigation of the research output of Finnish universities. **Scientometrics**, 122(1), 645-659. <https://doi.org/10.1007/s11192-019-03301-x>
- Langham-Putrow, A., Bakker, C. and Riegelman, A. (2021). Is the open access citation advantage real? A systematic review of the citation of open access and subscription-based articles. **PLOS ONE**, 16(6), e0253129. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0253129>
- Low, D., Lamb, J. and Cai, J. (2020). Open access journals are the future of scientific publishing and medical physicists should embrace the change. **Medical Physics**, 47(3), 833-836. <https://doi.org/10.1002/mp.14082>
- Loscalzo, J. (2016). The future of medical journal publishing: The journal editor's perspective—Looking back, looking forward. **Circulation**, 133(17), 1621-1624. <https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.116.022416>
- Office of Academic Resources, Chulalongkorn University. (2023). **Open Access: The impact on academic publishing in open journals**. Retrieved from <https://www.thailibrary.in.th/2024/01/25/open-access-4/> [In Thai].
- Momeni, F., Mayr, P., Fraser, N. and Peters, I. (2021). What happens when a journal converts to open access? A bibliometric analysis. **Scientometrics**, 126(12), 9811-9827. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-03972-5>
- Piwozar, H., et al. (2018). The state of OA: A large-scale analysis of the prevalence and impact of Open Access articles. **PeerJ**, 6, e4375. <https://doi.org/10.7717/peerj.4375>
- Rodrigues, R. S., Abadal, E. and de Araujo, B. K. H. (2020). Open access publishers: The new players. **PLOS ONE**, 15(6), e0233432. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233432>
- Sarawudecha, C. (2021). **A citation analysis of Open Access journals in the Web of Science and Scopus databases**. Retrieved from https://archive.lib.cmu.ac.th/full/res/2564/tressh65001_64_full.pdf [In Thai].
- Srinakharinwirot University Library. (2021, May 4). **Introduction to Open Access**. Retrieved from https://lib.swu.ac.th/images/Documents/Databases/Open_Access_04_May_2021.pdf
- Springer Nature. (2021). **Open access and subscription-based journals**. Retrieved from <https://www.springernature.com/gp/open-research/open-access>
- Srivastav, S. (2020). **How to get your research published [Webinar]**. Springer Nature.
- Tang, M., Bever, J. D. and Yu, F. H. (2017). Open access increases citations of papers in ecology. **Ecosphere**, 8(7), e01887. <https://doi.org/10.1002/ecs2.1887>

Tinamas, S. (2020). A bibliometric analysis of research articles authored by Naresuan University faculty members in the Scopus and Web of Science databases. In: **The 10th national PULINET conference: Library transformation in a disrupted world** (January 8-9, 2020, pp. 1–10). Thaksin University. [In Thai].

University of Virginia Library. (2024). **Traditional metrics: Citations per publication (CPP/CPA)**. Retrieved from https://guides.lib.virginia.edu/research_impact/traditional_metrics

Wiley. (2022). **Understanding the difference between Open Access and Subscription-based publishing**. Retrieved from <https://authorservices.wiley.com>

*****